

Шепетівська міська територіальна громада
Шепетівська загальноосвітня школа I – III ступенів №1
ім. М. Островського Хмельницької області

Цікаві мандрівки різними країнами

4 клас 1 семестр
НУШ

Номінація: музичне мистецтво

**Артемчук Діана Дмитрівна,
учитель музичного мистецтва,
спеціаліст вищої категорії,
учитель-методист
ЗОШ №1
м. Шепетівки**

2023

Артемчук Діана Дмитрівна. Цікаві мандрівки різними країнами. 4 клас.НУШ

Рецензент: Сокальська Т.П., консультант Центру ПРПП

Схвалено педагогічною радою Шепетівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1, протокол № 2 від 13.02.2023р.)

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

дізнайся про народний танець;

цікаве про народні інструменти;

послухай;

переглянь.

Посібник створено з метою надання практичної допомоги вчителям у підготовці й проведенні уроків музичного мистецтва у 4 класі (І семестр) відповідно до Концепції Нової української школи, вимог нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

У посібнику запропоновано цікаві інформаційні повідомлення, дібрані музичні приклади, відомості про національні музичні інструменти та танці різних народів, які допоможуть зацікавити дітей навчальним матеріалом, сприятимуть і заохочуватимуть до навчання, розвиватимуть творчі здібності.

Дібраний матеріал сприятиме розвитку навичок спілкування, логічного мислення молодших школярів, їхньої творчої уяви, самостійності, формуванню всебічно розвиненої особистості громадянина і патріота, здатного до інновацій.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Польща.....	4
Чехія	10
Болгарія	13
Румунія	16
Молдова	19
Угорщина	22
Крим	27
Національні мотиви в мистецтві греків	32
Список використаних джерел.....	34

ВСТУП

Відповідно до вимог Нового Державного стандарту початкової школи метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Провідним засобом реалізації вказаної мети є «запровадження компетентнісного підходу з метою формування предметних і ключових компетентностей, з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів початкових класів...».

Для якісного оновлення уроку в початкових класах у центрі уваги є розвиток пізнавальної активності школяра.

Сучасна дидактична література пропонує безліч завдань, здатних запалити пізнавальний інтерес дітей, дати їм «поживу» для розумової діяльності, що забезпечує просування дітей вперед у своєму розвитку. Для стимулювання пізнавальної діяльності учнів корисно доповнювати зміст завдань різними практичними проблемами, з'ясовуючи зв'язок виучуваного з життям, вимогами суспільства.

Змістовним є той урок, який розвиває різнобічну зацікавленість, захоплює дитину повністю, дає поживу органам почуттів у комплексі. Відповідно до цього необхідно вдосконалювати програмний матеріал так, що учні на уроці не тільки ознайомлювались із змістом відповідного розділу підручника, а й збагачувались корисною додатковою інформацією. Лише при цій умові в молодшого школяра зростає прагнення до знань. Щоб зацікавити дітей доцільно використовувати на уроках цікаві відомості з науково-популярної літератури, газет, журналів, енциклопедій, в яких наведено яскраві приклади, історичні факти, розповідається про неймовірне в природі і житті людей.

Польща

Як відомо, на польському прапорі містяться два кольори – білий і червоний. Вони в точності відповідають кольорам державного герба: білий – білому орлу, червоний колір – фону герба. У геральдиці білий колір (срібло) позначає моральні, духовні цінності і бездоганну чистоту; червоний колір – символ вогню, мужності і відваги.

Після відновлення незалежності Польщі в 1918 р біло-червоний прапор був офіційно затверджений Сеймом 1 серпня 1919 в якості національного.

Білий колір на прапорі символізує білі орлині крила, червоний колір уособлює багряний сонячний захід. Державний герб Польщі зображений у вигляді фігурного щита, на червоному тлі якого розташована біла орлиця короля П'ястів. Переказ свідчить, що король П'яст був легендарним селянським королем древніх полянських племен. Він був простим хліборобом. Народ обрав його королем, і він поклав початок історичної династії П'ястів, яка своїм гербом мала зображення білої орлиці. Таким чином, герб Польщі, поряд з передовими устремліннями польського народу,

поєднує і його древні традиції. У даному випадку орел на гербі виступає символом давніх народних традицій.

Танцювальна культура Польщі має свою багаторічну історію.

Танцями супроводжувалися усі народні свята та гуляння. За характером польські танці досить жваві та веселі, граційні та темпераментні. Найбільш популярними з них є полонез, краков'як, мазурка, мазур, куявяк, оберек та інші.

Найстаровиннішим і загальновідомим є «Полонез», який походить від народного танцю «Ходзони». «Ходзони» виконувались на весіллях, а пізніше й на інших святах. Весільні, святкові танці – з келихами, із свічками, вінками та подушками; вони так і називаються «Ходзони зі свічками», «Ходзони з вінками». Саме цим танцем і починали народні ігри, пізніше він був пристосований для придворних свят. Тоді і стали «Ходзони» називати «Полонез». Польський **полонез** набув великої популярності у XVIII ст. Саме цим танцем починався бал. Господар дому проводив усіх своїх гостей через кожную кімнату ритмічною, плавною ходою, яка надавала усьому корпусу гармонійної рівноваги.

Основний крок полонезу дуже м'який та витончений. Кавалер правою рукою має тримати ліву руку дами так, щоб її кисть руки лежала на його кисті. З'єднані руки під час танцю мають знаходитись завжди нижче рівня плечей. Партнери перебувають у півоберті один до одного і зберігають це положення упродовж усього танцю. Ліву руку кавалер може злегка відвести вбік, покласти на талію або закласти за спину тильною стороною долоні. Дама праву руку теж відводить вбік, або тримає нею спідницю. Під час танцю виконавці можуть роз'єднувати руки, а потім знову з'єднувати, виконувати оберти в парах, поклони. Музичний розмір полонезу 3/4, темп повільний та святковий. По завершенню танцю учасники виконують поклон один одному.

Мазур – один з найпопулярніших польських танців, батьківщиною якого є Мазовія. Мазур виконувався у парах під спів або народний оркестр. Цьому танцю

властива велика кількість різних складних фігур. За характером мазур веселий та життєрадісний, деякими фігурами нагадує масову молодіжну гру. Відрізняється мазур властивими саме йому ходами, рухами, позами, своєрідним малюнком рук.

Мазурка – народно-сценічний танець, який вийшов далеко за межі своєї батьківщини і став міжнародним бальним танцем. Рухи мазурки досить стрімкі, але плавні. Під час виконання танцю корпус танцівника має бути підтягнутим. Танець відрізняється граційністю. Ритміка мазурки своєрідна, акценти, часом різкі, часто зміщуються на другу, а іноді і на третю частку такту. Виконують танець парами.

Краков'як — швидкий танець польського походження в 2/4; мелодія жвавого характеру. Ритм гострий, з частими синкопами. Виконується весело, з темперамент, з гордовитою поставою. Щорічно в червні під патронатом міської ради Кракова проходить міжнародний фестиваль «Краков'як». У тисячолітнє місто, яке вважається серцем Польщі, з'їжджаються дитячі та молодіжні колективи з інших країн, в репертуарі яких є лихий танець з енергійними притопуваннями і завзятими вигуками. Бажаючих приїхати на цей фестиваль завжди більш ніж достатньо. Напевно, саме таким бажанням і можна вимірювати популярність веселого танцю краков'як!

Польський народний танець краков'як з'явився серед жителів Краківського воєводства в XIV столітті. Спочатку його танцювали тільки чоловіки. Один – лицар, другий – зброєносець. Пізніше – це парно-масовий танець. Природно, костюми для танцю краков'як відповідають краківському польському народному костюму. Хлопці найчастіше одягають білі сорочки з маленькими закритими комірцями і широкими довгими рукавами на обшлагах, білі в червону смужку штани, заправлені в чорні чобітки, сині камзоли без рукавів, пояси з жовтого пазумента з прикрасами і червоні конфедератки з невеликим павиним пір'ям.

Дівчата вбираються в білі блузи з широкими короткими рукавами і оборками на комірі, широкі квітчасті спідниці в зборку, білі вишиті фартухи, короткі червоні безрукавки і «корони» з строкатими стрічками ззаду і червоне намисто.

<https://www.youtube.com/watch?v=jvvDtsbA15k>

Польський народний танець «Краков'як».

Танець **куявяк** вперше з'явився в Куявії. Він має більш плавний і повільний темп, який більше схожий на вальс. Хоча рухи можуть варіюватися і чергувати повільний і швидкий темп. Супроводжується куювяк піснями, які доповнюють його сценічний характер. У піснях хлопці звать дівчат танцювати, а ті радіють і вихваляють батьків за те, що навчили дітей цьому мистецтву. Бере участь в танці парна кількість пар, хлопці часто піднімають і переносять з місця на місце дівчат. Дуже красивий і ритмічний танець.

Своєю різноманітністю рухів відрізняється і оберек. Чоловіча лексика танцю насичена високими стрибками, ставаннями на коліно, різними складними рухами, що демонструють силу та спритність виконавців. Дівчата ж відрізняються своєю

грацією, як і в усіх польських танцях. Оберек виконується по колу лініями та носить парно-масовий характер. Інколи виконується тільки однією парою. Музичний розмір 3/4.

«**Оберек**» – танець, що виник під впливом вальсу. Має декілька назв у народі: «Завіянт», «Вирвас», «Колоподібник» та інші.

«**Обертас**» – означає «повертатися», тому побудований на варіантах обертів. Музичний малюнок з різним характером, схожим на мазурку. Крім обертів, є й інші рухи – «голубці», високі стрибки. Танець в основному парно-масовий. Починатися може по-різному. Насичений поворотами і перекиданнями партнерів, має імпровізаційний характер і залежить від ініціативи виконавців.

Бурчибас

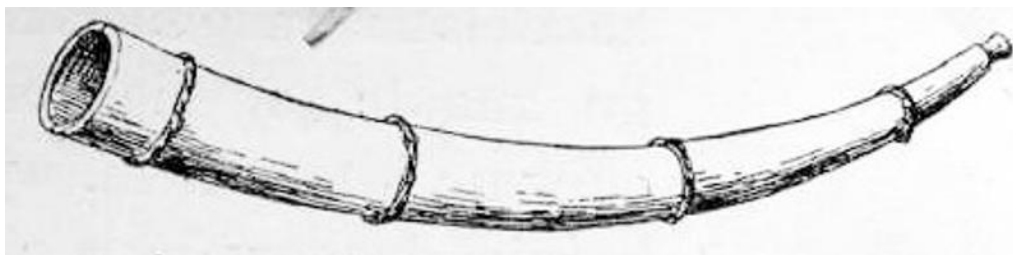
Це — **бурчибас**. Невеличка бочка з волосяним хвостом. Він нагадує українського бугая. Його використовували колядники у новорічному часі, на весіллях, а також на різноманітних урочистостях, як один з основних інструментів оркестру. Щоб пограти на ньому, руки треба мочити у відрі з водою і тягнути, наче за хвіст. Звук — грубий, а сила звучання залежить від сили музиканта.

Лютня – струнний щипковий інструмент, який має давню історію. Виник на сході, однак набув популярності в європейських країнах, зокрема, в Італії, Іспанії, Польщі, Чехії тощо.

Лігавка - польський народний інструмент із латуні з групи аерофонів, відома на польських землях з 11 століття, в основному зустрічається в Мазовії.

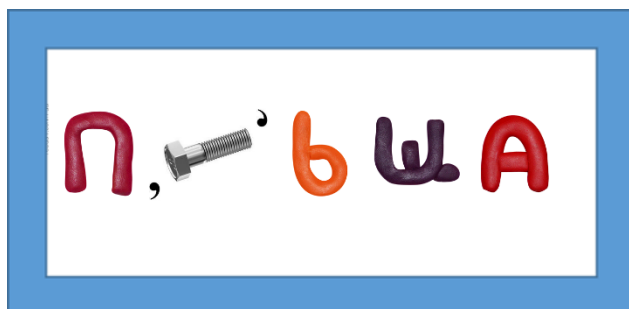
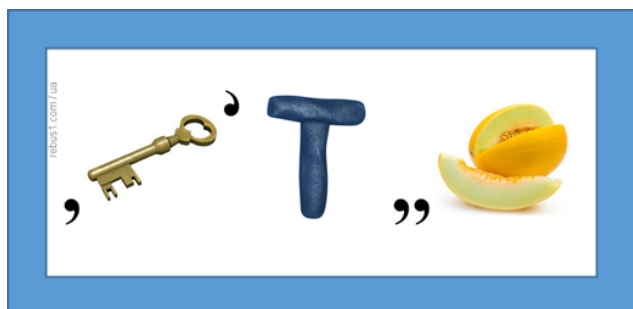
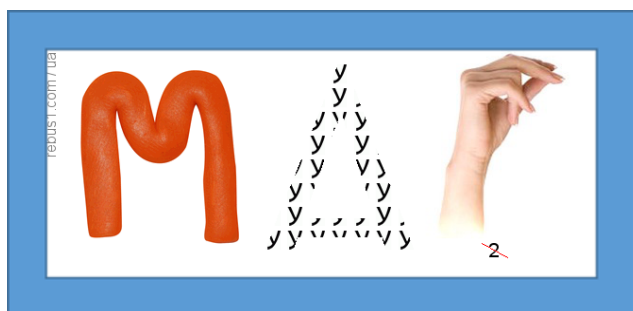
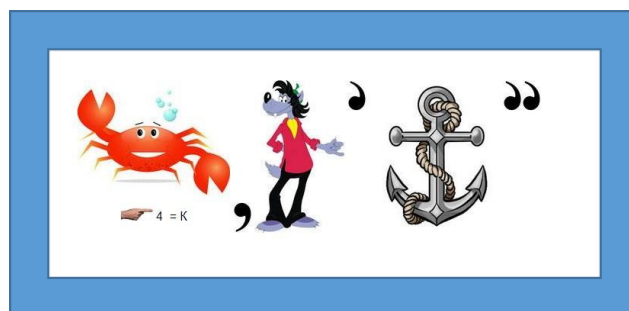
Так називається вид укороченої трембіти, яка побутує в Поліссі і має довжину один—два метри. Роблять її із сосни, ялини, берези. Часом трапляються дугоподібні

лігавки, що чимось нагадують ріг. Усі вони мають дерев'яний мундштук у верхній частині. В коротких лігавках видобувають один звук, у довгих (понад один метр) — кілька звуків шляхом передування. Функція цих інструментів — така сама, як і решти труб, трембіт, рогів. У вузькій частині лігава має товщину 30 мм, у широкій — 60—100 мм. Іноді поверх березової кори лігава перев'язана в кількох місцях сирицею (шнурком із сирої шкіри).

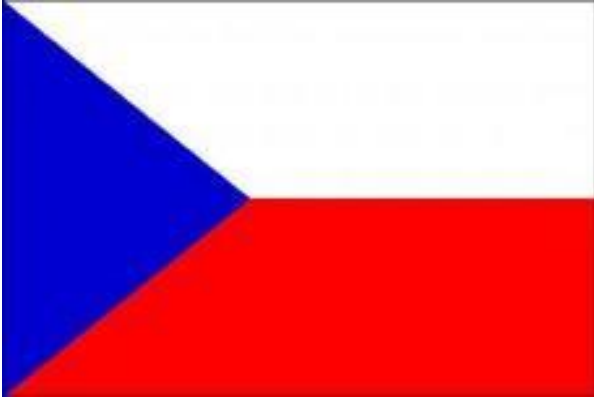

Лігавка

РОЗГАДАЙ РЕБУСИ

Чехія

Як офіційний державний прапор, Чехія перейняла прапор колишньої Чехословаччини, введений у 1920 році. Після виникнення Чехословаччини йшла довга дискусія про те, як повинен виглядати державний прапор. У 1918 році біло-червоний прапор був оголошений офіційним прапором Чехословаччини. У 1920 році з лівого боку додався синій шеврон (трикутник), що символізує Словаччину.

Зараз герб Чехії представляє три області. Це Моравія, Богемія і Сілезія. Незважаючи на це, щит розділений на чотири частини. Таке розміщення символізує колишні територіальні правила. Богемію символізує сріблясто-білий лев на червленому полі, зображений з двома хвостами. Він розміщується на двох частинах з чотирьох. Решту займають два орла, один - на синьому фоні і червоно-білого кольору, а інший - на жовтому і намальований чорним. Вони являють Моравію і Сілезію відповідно. Такий герб Чехії дозволяє підкреслити, що Богемія завжди була

головною областю і надавала хоробрих воїнів, які захищають країну на війні. Саме «чеські леви» відстоювали рідні землі і рідко залишалися в спокої. Сучасна Чехія, прапор і герб якої використовуються після 1993 року, має державну символіку на купюрах, на спортивній формі гравців національної збірної і на багатьох сувенірах, які продаються в туристичних місцях.

Полька — це старовинний чеський танець, основний рух якого — напівкроки, поєднані приставкою. Саме слово «полька» походить від «кулька», що по-чеськи означає «половина».

Є декілька версій виникнення запального танцю:

- основа польки — чеський народний танець;
- у серпні 1835 року чеський педагог Неруда замилювався селянською дівчиною, яка танцювала й весело наспівувала. Він записав мелодію руху, і незабаром вона стала популярною в танцювальних салонах;
- жанр виник у XVI столітті, його прабатьком був танець «Бурре»;
- танець придумав викладач Франтішек Гілмар (найпоширеніша версія).

Насправді історія жанру виглядає дуже прозаїчною. У ті часи виникало багато танців, схожих на польку. Вони зароджувалися як серед простого народу, так і в аристократичних колах і нерідко змішувалися — злиття двох танців і стало початком польки.

За твердженням Франтішека, він об'єднав швидкий «квапик» і повільну «німру». Цього було достатньо, щоб викликати фурор на танцювальних вечорах. Особливий захват полька викликала серед дівчат та юнаків, серця яких були наповнені пристрастю й романтикою. Танець дуже швидко став інтернаціональним, набув поширення у Європі. Кожен народ вносив у чеську польку свій колорит і свої національні риси, тому виникли різні варіації польки: фінська, білоруська, українська, угорська, німецька, шведська, латиноамериканська полька Сяккіярві тощо. «Полькоманія» охопила практично всю центральну Європу. Але особливий

фурор танець викликав у парижан. Варто було пражському танцмейстеру виконати польку на сцені паризького театру Odeon, як чутка про новий танець охопила все суспільство.

Також польку танцювали за океаном. Правда, хореографія американців відрізнялася від чеського (традиційного) варіанту, але енергетика залишалася.

Цікаві факти

«Pulka» з чеської означає «півкрок».

Є теорія, що до назви танцю причетні поляки. У 30-ті роки XIX століття, коли й виникла полька, відбулося польське повстання. Чехи настільки перейнялися долею поляків, що назвали на їх честь танець.

У місті Брно (Чехія) вважають, що регулярний ритм польки добре впливає на інтелектуальні здібності пацієнтів і покращує їх настрій.

Польку використовують як танцювальну терапію для лікування хвороби Альцгеймера.

На честь польки назвали чоловічу зачіску і тістечко.

Під час Другої світової війни полька стала символом звільнення від нацистів.

Англіїці виявилися єдиними, хто не перейнявся енергією польки, коли нею захоплювалася майже вся Європа.

Болгарія

Державний прапор Республіки Болгарія складається з трьох рівних за розміром горизонтальних смуг: зверху біла, посередині зелена, знизу червона. Перша з них уособлює свободу і мир, другий - ліси і сільське господарство, третій - кров, пролиту в боротьбі за державну незалежність.

Раніше на болгарському прапорі у верхньому лівому куті був зображений герб Болгарії, проте він був видалений з прапора в 1991-му році, відповідно до нової конституції країни. Також була змінена пропорція прапора з 2:3 на 3:5. Прапор без герба (у пропорції 2:3) використовувався в якості торгового прапора Народної Республіки Болгарія.

Прапор у нинішньому варіанті існує від 1990 року.

Герб Болгарії являє собою темно-червоний щит, увінчаний короною, первинною частиною якої є корони болгарських правителів з Другої болгарської держави. На щиті зображений коронований золотий лев, що стоїть на задніх лапах. Щит

тримають два золоті короновані леви. Під щитом розташовані гілки дуба і стрічка з девізом «Съединението прави силата» (Єдність дає силу). Прийнято вважати, що три леви означають три історичні землі Болгарії: Мезія, Фракія і Македонія.

Площа 110,9 тис. км², населення — 7,576 млн (2010), столиця — Софія, офіційна мова — болгарська, грошова одиниця — лев. Болгарія — член ООН, ЄС, НАТО.

Софія – столиця Болгарії, а також найбільше місто країни. Це місце з багатою і давньою історією, кожна пам'ятка якого відбиває складне минуле всієї держави. Зараз Софія — динамічна європейська столиця, візитною карткою якої є красиві пейзажі та унікальні архітектурні поєднання, а також безліч красивих сакральних пам'яток.

Болгарські танці життєрадісні, різноманітні за темпом і ритмом. П'ятсот років Болгарія була під Османською імперією, і саме танець в епоху османського панування сприяв зближенню людей. Тому болгарська хореографія – це масовий танець. Танець в Болгарії – найпоширеніший і улюблений вид народної творчості. В обрядових, карнавальних, календарно-святкових і трудових танцях виражені темперамент, смак, винахідливість болгарського народу. Ці танці нескладні в композиційно-просторовому малюнку, але в них – на диво красиві, різноманітні і технічно складні рухи ніг. Найбільш розповсюдженими здавна танцями є "Хоро" і "Речениця".

ХОРО (ХОРУ)

Так називається болгарський народний танець-хоровод. Як вважалося в давнину, він мав магичні властивості. Цей танець поширений по всій Болгарії. Виконуваний практично на всіх святах, він має багато різновидів, характер яких варіюється від урочистого до нестримного. Хоро танцюють по замкнутому колу, змієподібній або прямої лінії. Кроки жінок, як правило, більш прості, ніж танцювальні рухи чоловіків. Найбільш часто зустрічається розмір - 7/16 і 11/16.

Болгарський хоро, подібно югославським Клулі і румунському хору, є одним з найбільш складних європейських танців, виконуваних з давніх часів.

«Речениця» — найпоширеніший імпровізований болгарський танок. Танцюристами були і чоловіки, і жінки. Одна пара або декілька пар. Обов'язковим атрибутом була хустина, що переходила з одних рук в інші. Таким чином, хлопець і дівчина начебто перетягували один в одного хустину.

Кожна область країни має свої характерні танці. Для Північної області Болгарії особливо типовий танець "Пайдушко-хоро". Це масовий танець, у якому виконавці тримаються за руки і рухаються по колу, лініями і змієюю. Танці "Дайчово" та "Дунавско" не дуже складні, вони притаманні Північній області.

У гористій Шопській області живе сильний, вольовий і в той же час веселий, дотепний народ. Його риси характеру відобразилися і у танцях. Цим танцям притаманні трамплінові рухи (виконавці ніби відриваються від землі, а потім пристукують ногою об підлогу). Майже усі рухи виконуються на повній ступні або на низьких пів пальцях. Особливою експресією і енергійністю вирізняється чоловічий танець з викриками.

<https://www.youtube.com/watch?v=vHdCZYLAJGE>

Болгарський народний танець

Румунія

Прапор Румунії — один із символів держави Румунія. Є синьо-жовто-червоним триколомом: 3 вертикальних лінії рівної ширини. Був прийнятий у 1848 році під час революції у Валахії. Прапор нагадує собою деякі інші прапори Європи.

Герб Румунії був прийнятий парламентом Румунії 10 вересня 1992 року. Цей герб заснований на малому гербі королівства Румунія (використовувався в 1922—1947 рр.). Головний елемент герба — золотий орел, що тримає в дзьобі хрест, а в лапах — скіпетр і меч. Основні кольори герба — червоний, жовтий і синій — представляють кольори прапора Румунії. Щит, розташований на орлі, поділений на п'ять полів, в кожному з яких символ історичної області Румунії. Золотий орел - символ Валахії. Голова зубра — Молдови. Дельфіни — Добруджі. Чорний орел, сім замків, сонце і місяць — Трансільванії. Лев і міст - Олтенії і Банату.

Столиця Румунії — Бухарест, з його звабливими вуличками, грандіозним парламентом і старовинними церквами. Країна наповнена таємницею, культурою і нескінченної красою. Люди в цій країні дуже гостинні і з задоволенням діляться

своїми культурними традиціями з туристами. Румунія дійсно може вразити любителів подорожей своїми пам'ятками: від замка Бран, замку Дракули, шедевра Бранкузі до приголомшливих Карпатських гір, монастирських розписів і дельти Дуная. Привітні люди, красиві пейзажі і захоплююча історія зроблять вашу подорож незабутньою і залишать враження на все життя.

У Румунії існують дуже багаті та складні фольклорні традиції. Популярні румунські танці відомі своєю красою та великою різноманітністю, а також тим, що завдяки їм можна відчувати все культурне життя цієї країни. Румунський народний танець завжди був частиною індивідуального та суспільного життя: щоразу, коли відбувалися якісь важливі події, пісні та танці грали в них помітну роль. Наприклад, танцями завжди супроводжувалися будь-які свята, ігри, ярмарки, «nedeie» (фольклорні фестивалі), свята та події, пов'язані з сільським господарством та скотарством, а також важливі події у житті людей, такі як народження дітей, одруження та похорон.

У Румунії танець та музику неможливо розглядати окремо. У цій країні ще до того, як танець почав супроводжуватися акомпанементом музичних інструментів, він завжди супроводжувався піснями та хлопками у долоні. Для жіночих танців характерні плавні граціозні рухи, а для чоловічих – енергійні та віртуозні рухи. У цілому ж румунські танці характеризуються тим, що в них чергуються серії суворо розписаних рухів та технічних елементів.

Кожна місцевість має свої танці: Банатська – «Доюль», «Йєдере»; Мунтенська – «Хорам аре»; Плюстська – «Кала Бряза». Популярні форми танцю – широкі хори (хороводи) та стрімкі сирби, які виконуються жваво, весело. Чоловіки танцюють зібрано, виконують рухи чітко, ритмічно. Дрібні кроки в румунських танцях виконуються у швидкому темпі, чоловіки багато стрибають. Жінки танцюють граціозно і витончено. Танцям Румунії властиві вигуки. В одних випадках це примовка, в інших – приказка. Румунські танці характеризує крок «флутураре» –

безперервне «струшування». Всі вони мають колоритні назви: «Кранцеле», «Колушарій», «Трандафірул» та інші.

«Сирбу» танцюють в кожній області Румунії, але в кожній місцевості доповнюють танець новими прикрасами, рухи його варіюються. Танці чоловіків найбільш складні. Прикладом може бути чоловічий танець «Бриул». Для нього характерні синкопи, зміна музичного розміру (одні рухи на 4/4, інші на 3/4).

<https://www.youtube.com/watch?v=vFFmoaDl0wA>

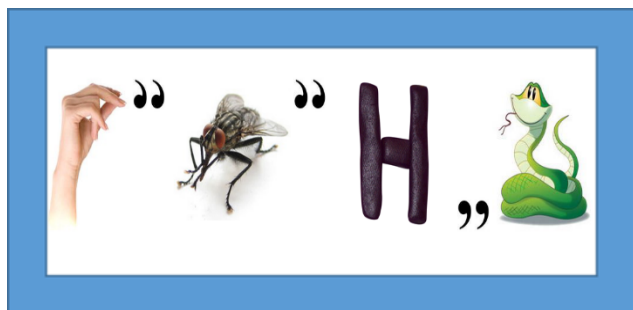
Чоловічий танець «Бриул»

<https://www.youtube.com/watch?v=DlbzNm7CAfs>

Румунський танець «Інвертіта».

РОЗГАДАЙ РЕБУСИ

Молдова

Прапор Молдови — державний символ Республіки Молдова, поряд з гербом і гімном. Сучасний прапор був прийнятий в 1990 році. Державний прапор Молдови являє собою прямокутне полотнище, що складається з трьох рівних кольорових смуг, розташованих вертикально в такій послідовності від древка: синя, жовта і червона. У центрі, на смузі жовтого кольору, поміщений Державний герб Республіки Молдова. Співвідношення між шириною і довжиною прапора — 1:2.

В основну державного прапора Молдови покладено державний прапор Румунії.

Герб Молдови — державний символ Республіки Молдова. У щиті, перетятому червоним і лазуровим, золота голова тура, між рогами якого золота восьмикутна зірка, праворуч голови — золота п'ятипелюсткова троянда, а ліворуч — обернений золотий півмісяць, злегка нахилений ліворуч. Щит розташований на грудях орла, який тримає у дзьобі золотий хрест; у правій лапі — зелена оливкова гілка, у лівій — золотий скіпетр. Затверджений 3 листопада 1990 року. Цей герб використовується на прапорі Республіки, у центрі, на жовтій смузі.

Історія молдовського народу, господарський уклад, його праця і побут знайшли яскраве відображення у народній творчості Молдови в музиці, піснях і танцях. Молдовські танці створені народом, який займався хліборобством, скотарством, вирощував сади і виноградники. Про це розповідають назви і теми народних танців. Танець "Коаса" (коса), побудований на рухах косарів. У танці "Поама" (виноград) відтворено процес виготовлення вина. "Чобеняска» - танець чабанів-пастухів, складається з двох частин. Перша – сумна – передає горе пастуха, який погубив овець. Виконується під супровід "Дойни", яку пастух награв на сопілці. Друга – радісна – відтворює радість пастуха, який знайшов овечок. Танець "Сисияк" отримав назву від сплетеної із хмизу клуні, в якій молдавани зберігають кукурудзу. В танці показано як плететься клуня, як радіють завдяки великому урожаю кукурудзи.

Найбільш яскраво виражені риси характеру молдовського народу у танці **«Молдовеняска»**. Учасники його стають у коло і кладуть руки один одному на плечі. Під яскраву і темпераментну музику коло рухається то вправо, то вліво. Один із кращих танцюристів керує танцем. Він несподівано змінює кроки і рухи, інколи видумує нові колінця і всі повинні їх повторювати. Для танцю характерні несподівані повороти і нахили корпусу.

<https://www.youtube.com/watch?v=sWocZiqAym4>

Молдовський танець «Молдовеняска»

До найбільш улюблених танців молдаван також відноситься танець **«Букурія»**, що у перекладі означає – радість. Танець починається відразу з швидкого темпу, темпераментно і так витримується до кінця. Побудований на кружляннях, притупах і підскоках. Виконавці входять у танець парами, потім розходяться по лініях, згодом утворюють загальне коло, міняються місцями.

Такі ж швидкі за темпом і живі у виконанні танці «Маріца», «Сфределуш» (буравчик). Значне місце у молдовській хореографії займають повільні і плавні танці. Такі скажімо як «Хора» і «Оляндра». «Хору» танцюють переважно дівчата. Вони беруться за руки і рухаються плавно по колу, по лініях прямо чи зигзагами. Одна з дівчат заводить хоровод, вона то піднімає руки вгору, то помахує ними, а всі інші виконавці повторюють за нею.

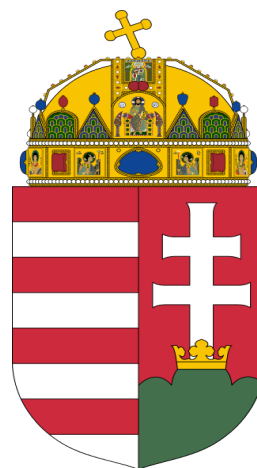

Культурні зв'язки молдовського народу із сусідніми слов'янськими народами проявилися в молдовському танцювальному мистецтві. Широке розповсюдження набув у Молдові танець "Сирба". Сама назва вказує на його близькість із сербським народом. Танець відрізняється швидким темпом, синхронним ритмом та різними акцентами.

Флуер - народний духовий музичний інструмент. Рід дерев'яної поздовжньої відкритої флейти з клювообразним мундштуком. Флуер поширений в Молдові, Румунії та інших балканських країнах. Флуер – це древній пастуший інструмент. Чабани його використовують для збору корів і овець в отару. Флуер часто присутній в молдовських казках віршах, піснях.

Угорщина

Державний прапор Угорської Республіки складається з червоної, білої і зеленої горизонтальних смуг. Червоний колір символізує кров угорських патріотів, пролиту в боротьбі за незалежність Угорщини. Білий колір — символ етичної чистоти і благородства ідеалів угорського народу. Зелений колір — символ надії на краще майбутнє країни. Прапор у теперішньому вигляді існує з 1957 року.

Герб Угорщини — офіційний символ Угорщини. Щит розтятий; права червона частина перетята чотирма срібними балками. У лівій червоній частині — зелена тригора з золотою короною, із якої виступає срібний шестиконечний хрест. Щит увінчаний короною святого Стефана. Затверджений 3 липня 1990 року.

Будапешт — столиця, є одним із найприємніших міст Європи з гостинними жителями, чудовою архітектурою та неймовірною атмосферою. Недарма ж його називають «Маленьким Парижем в центральній Європі» та «перлиною Дунаю».

Популярності угорських танців немало допомогли видатні композитори Ференц Ліст, Франц Шуберт, Йоган Брамс, Бела Барток і Золтан Кодай. Угорська танцювальна музика надзвичайно співуча, мелодійна і разом з тим темпераментно-запальна. Взагалі угорські мелодії діляться на дві частини: перша — широка, мелодійна; друга — швидка, темпераментна. Для угорських народних мелодій характерний музичний розмір 2/4 і 4/4. Угорський танець з давніх-давен пов'язаний із піснею, вона підказує сюжет танцю, допомагає віднайти рухи, пластичні вирішення. Вона ж дає широке поле для імпровізації.

Угорські танці діляться на чоловічі, жіночі і змішані, тобто парні і парно-масові. Пластика чоловічого і жіночого танців — різноманітна. Чоловічі танці технічно складніші, у них багато синкопованих рухів, швидких і складних оплесків, стрибків.

Незважаючи на темпераментність ритмів і швидкість темпів, угорці виконують танці зібрано, підтягнуто. Танцюристам притаманна гордовитість, у них лише ноги, як влучно говорять в народі, «ходять веретеном».

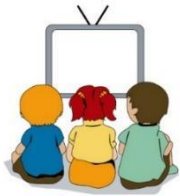
Жіночі танці більш спокійні, стримані і темперамент в них прихований, внутрішній. Жіночим танцям притаманні повороти корпусу то правим, то лівим стегном вперед. Цей рух набирає своєрідного характеру завдяки великій кількості спідниць, характерних для одягу угорських жінок.

Перші записи про угорські танці зустрічаються в описах 1840 року, де йдеться про танець **«Чардаш»**.

Угорський народ знає багато «Чардашів». У кожному регіоні держави є свої «Чардаші», які носять місцеву назву, специфічні відтінки і манеру виконання. Але, не зважаючи на неабияку кількість місцевих варіантів цього танцю, можна встановити його загальні риси, характерні для всіх варіантів. Танець «Чардаш» не має суворо встановленого композиційного малюнку. Переважно він виконується парою чи багатьма парами, його можна виконувати і одним виконавцем.

У масовому «Чардаші» кожна пара може виконувати фігури як їй заманеться. Танець веде чоловік, він вибирає фігури, направляє рух своєї партнерки. В середині танцю хлопці і дівчата можуть одночасно виконувати різні рухи. Наприклад: хлопці — оплески, дівчата—оберти. А в кінці танцю виконують парні кружляння, хлопці піднімають дівчат і переносять з одного боку в інший.

Сценічний варіант "чардашу" ділиться на дві частини. Перша—широка, повільна, друга — швидка, темпераментна. Першій частині притаманні стриманість, співучість, ліричність, другій — темпераментність, запальність, набуття віртуозної техніки, особливо у хлопців. Є чардаші, в яких повільну частину виконують дівчата, а швидку— хлопці, але завершують його разом.

<https://www.youtube.com/watch?v=O424II-bYdE>

Угорський народний танець «Чардаш»

Жіночі угорські танці винятково групові. Це — хороводи, танці з пляшками і подушками, весільні танці із свічками. Вони бувають спокійні і швидкі. Жінки рухаються плавно і чітко, супроводжуючи свій хід ритмічними постукуваннями каблучків пачу – туфель без задників. На їх головах нерухомо стоять пляшки, вщерть наповнені червоним іскристим вином. Танець цей дуже поширений в тих областях Угорщини, де прийнято носити тяжкості на голові.

Танці Угорщини незмінно виконувалися під звуки улюблених угорцями музичних інструментів. Духові інструменти Угорщини – це сопілка і волинка, щипкові – це цитра, а ударні – це дарбук. В даний час ці народні інструменти були витіснені іншими європейськими музичними інструментами. Тільки останні десять років народ намагається відновити втрачену музичну спадщину.

Тарагот

Тарагот

Тарагот – народний угорський духовий інструмент. У перекладі на угорську Tárogató – означає розкрити душу за допомогою музики. У середньовіччі його використовували як військовий музичний інструмент: могли передавати мелодією якусь важливу інформацію у замки одне одному. А вечорами для розваги грали на ньому.

<https://www.youtube.com/watch?v=TAYxgBSxO5g>

Виконання мелодій на тараготі

Угорські цимбали – струнний музичний інструмент. Складається з дерев'яного корпусу, прямокутної, частіше трапецієвидної форми з натягнутими над ним струнами. Верхня дека виробляється із ялини або смереки, нижня — із явора.

Перші концертні цимбали були зроблені угорським майстром для двору угорського короля в кінці XIX століття, і з тих пір постійно вдосконалюються і модифікуються.

Духові інструменти Угорщині: кавал, фуруйя та канастюлек.

ФУРУЙЯ – угорський дерев'яний духовий музичний інструмент, подібний до поздовжньої флейти. Велика фуруйя має довжину близько 1000 мм, звичайна - від 300 до 600 мм, та 5 - 6 ігрових отворів. Виготовляли їх з бузини або клена. Але зустрічаються і мідні флейти. Фуруйя – сольний інструмент пастухів. Фуруйя має мажорний звукоряд. Щоб виконати на ній мелодію, музикантам часто доводилося не

тільки пускати повітряні струмені, але ще і видавати гортанні звуки – таким чином створювався цікавий ефект, який можна порівняти зі звучанням басової трубки шотландської волинки. Існують різні модифікації інструменту. Наприклад, фуруйя без мундштука називається перемфуруйя.

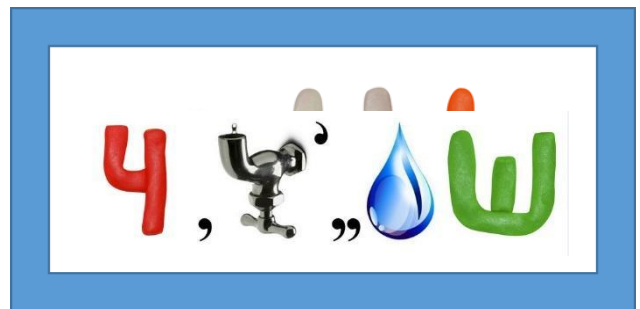
Інший угорський духовий музичний інструмент – канастюлек. Це волячий ріг без додаткових отворів. Їм можна було подавати сигнальні звуки або грати прості імпровізаційні мелодії. Канастюлек був також дуже популярний у пастухів.

https://youtu.be/Dmr70_M1WK4

«Угорська рапсодія» Ференца Ліста звучить у виконанні угорського піаніста Дьордя Оравеца. Ця мелодія звучала в епізоді «Кошачого концерту» мультфільму «Том і Джері». Легендарний фрагмент показаний на великому екрані, позаду піаніста. Музикант виконує рапсодію синхронно з мультиплікаційним котом Томом.

РОЗГАДАЙ РЕБУСИ

Крим

Герб кримських татар, тарак-тамга (крим. *taraq tamga*) — родовий знак династії Гераїв, що правила в Криму. Першим цей символ почав використовувати засновник Кримського ханства Хаджі I Герай. Відтоді знак є символом ханської влади.

Кримськотатарська хореографія дуже нетипова, різноманітна та захоплююча. Основними елементами, що увійшли до складу хореографічного мистецтва кримських татар, є відсутність дуже різких рухів руками. Чудовим темпераментом, що оспівують хоробрість, силу, військову майстерність відрізняють чоловічі танці. Статний стрункий корпус, розведені по сторонах руки та навіпіл зігнуті лікті — основні положення кримськотатарського чоловічого танцю. Застосовуються м'які хвилеподібні рухи рук попереду себе, а також обертальні рухи кистями. У жінок корпус стрункий, граціозний та величавий. Руки розведені по

сторонах, трішки нижче плечей, застосовуються м'які хвилеподібні рухи рук попереду себе та з права наліво. Головні рухи ногами – змінний крок на пальцях ніг. Кримськотатарські танці багаті на оберти корпусу як в жінок так і в чоловіків.

Найпопулярнішими танцями наразі є «Хайтарма», «Хоран», «Агир ава ве Хайтарма», «Явлук аваси», «Тим-тим», «Емір-Джелял», та чоловічий танець «Чобан аваси». Наприклад, на весіллі гості завжди виконують танець «Хоран». Наречений та наречена стають у центр кола, утворюючи навколо себе хоровод з танцюючих дівчат та хлопців. Цей танець своїм малюнком відображає сонце, в той час як танцівники, тримаючись за плечі рухаються по колу. Центр кола символізує центр всесвіту. Раніше, як зазначають етнографи, цей танець виконувався під музичний супровід ліричного характеру: «У кизилівому лісі» або «Варирач».

Танець «**Хайтарма**» («повернення») відображає образ простої людини, тому рухи в танцівника мають бути стримані. У цьому танці беруть участь багато виконавців, тому і по сьогодні «Хайтарма» є найулюбленішим танцем кримських татар. Зазвичай різноманітна «Хайтарма» звучить на весіллях або святкуваннях народних звичаїв, вона показова, нерідко виконується двома або трьома парами танцівників. Дуже урочистою та граційною є «Агир ава ве Хайтарма», перша частина якої більш статична, повільна та плавна, а друга частина темпераментна, швидка та весела. В давнину цей танець називався «Акай аваси» - чоловічий танець, і танцювали його тільки чоловіки парно або індивідуально. «Акай аваси» виражав силу та гідність чоловіка. Через деякий час його почали танцювати і чоловік, і жінка, або зразу кілька пар. У народі побутує скорочена назва танцю «Каршилама», що в перекладі означає «обличчям до обличчя».

«**Чобан аваси**» – традиційний чоловічий танець, що втілює статність образу гордого кримського татарина, дитя природи. «Чобан аваси» - танець пастухів, дуже виразний та чіткий за виконанням рухів ногами та руками, саме у цьому танці хлопці ніби змагаються у своїй вправності та прудкості. Якщо пастух раптом загубив вівцю, усі інші будуть її шукати, а як знайдуть, залюбки ринуться у танок. Особливістю цього танцю є те що, він виконується з предметом, а саме – пастушою палицею. «Явлук аваси» – танець з хусткою, нерідко виконується на весіллях та

св'ятах. У цьому танці хлопці ніби зазивають дівчат, які спочатку трішки соромляться, але згодом теж вливаються у танок. Кожна дівчина у танці ретельно викладає хусточку на підлогу, щоб хлопець мав змогу підняти її. Але не просто підняти. Підняти наприклад з позиції шпагату, або роблячи обертальний рух корпусу через голову на ноги, не застосовуючи при цьому рук.

<https://www.youtube.com/watch?v=3KW7rlM6aUE>

Танець «Хайтарма»

Традиційними музичними інструментами кримських татар є:

духові: зурна, тулуп-зурна (волинка або дуда), кавал або хавал (свисткова дудка);

струнні: сантр (рід цимбалів), саз (щипковий), кеманче (смичковий);

ударні: давул (вел. барабан), чубук давул (вел. барабан), даре — дойра, думбелек (парні литаври).

Туйдúk, тюйдúk, також **зурна́** — народний духовий інструмент з тростини, поширений в країнах Близького та Середнього Сходу. Від турецького *zugna*, *zurna* походить й українське «сурма».

Має три види: карги-туйдук — поздовжня відкрита флейта з мундштуком, 6-7-ма ігровими отворами. Звук несильний, шиплячий; дилі-туйдук — язичковий інструмент з відкритим стволом, 3-4-ма ігровими отворами. Звук різкий, гугнявий;

гошадилі-туйдук — подвійний різновид дилі-туйдук. Усі різновиди туйдуків застосовуються як сольні та акомпануючі інструменти.

Кавал —

традиційний дерев'яний духовий музичний інструмент, що поширений на Балканах, у Молдові, Румунії, Болгарії, Туреччині, на півночі Греції та у Вірменії. Різновид діагональної флейти. Назва інструменту походить з турецької мови. В Туреччині кавалом називали довгу дерев'яну трубку, за допомогою якої пастухи роздували вогонь.

Традиційно кавал складається з 3 частин, що дозволяє при складанні виробляти деяке підстроювання звуку. Крім цього, розібраний кавал простіше переносити — інструмент досить великий.

Кеманча - народний смичково-струнний музичний

інструмент, схожий на середньовічний європейський ребек (арабською «ребаб»), французький пошет, болгарську гадулку, руський гудок.

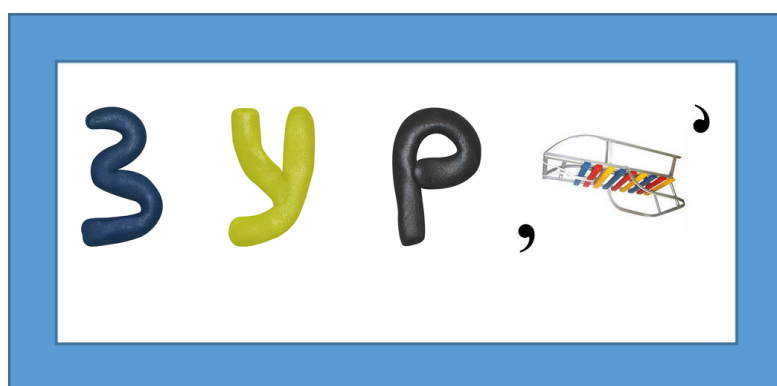
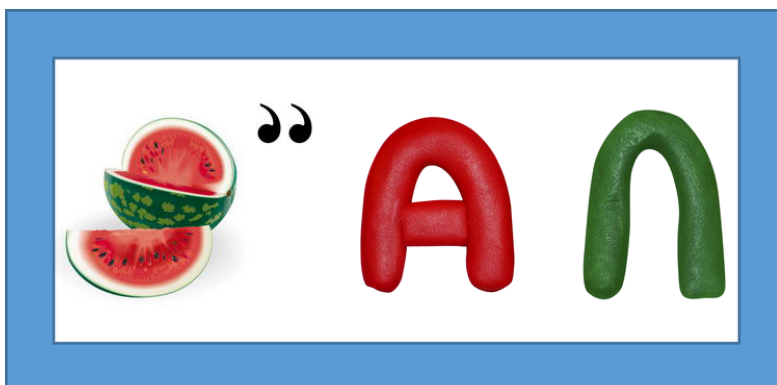
Корпус кеманчі круглий, виготовляється з дерева, іноді з кокосового горіху. Вважається, що саме цей інструмент — родоначальник всіх інших видів струнних смичкових. «Кеманча» в перекладі з перського означає «невеликий смичковий інструмент». Дерев'яна шийка пряма та має округлу форму, з великими кілками. Дека з тонкої зміїної, риб'ячої шкіри або бичачого міхура. Смичок лукоподібний з кінським волоссям.

<https://www.facebook.com/shymchuk.com.ua/videos/2024349217742801>

Жіноче святкове вбрання кримської татарки.

РОЗГАДАЙ РЕБУСИ

Національні мотиви в мистецтві греків

У давнину греки, мандруючи морями, оселялися на нових землях. Так виникли міста Ольвія (поблизу Миколаєва), Херсонес (Севастополь), Пантикапей (Керч), залишки яких знайдено на півдні України. Тут греки проживають до сьогодні, зберігаючи свою культуру.

<https://www.youtube.com/watch?v=my5uJ9eXgjs>

Щасливе місто Ольвія - Археологічний заповідник.

Найвідоміший грецький танець – сиртакі. По-справжньому станцювати його можна, тільки перейнявшись його ритмом і відчувши єднання з усіма танцюристами через рухи й музику.

Завдання: прочитай текст та полічи ноти у словах.

Ді́вні гі́ки подарували світу багато мі́фів. З-помі́ж них – мі́ф про Промете́я, який да́в люде́й зробив багато мі́бра: мі́по мі́г збуду-вати перший чо́вен, приборкати бика, щоб мі́пома́гав за́вати по́, познайомив з металами та їх обробкою, навчив виробля́ти лі́ки із цілющих трав. Він не зма́вся Зевса і зма́був да́в люде́й вогонь.

Список використаних джерел

1. *Бондаренко Л., Бердовський О.* Танцювальні композиції та етюди танців народів світу. – К.: Музична Україна, 1969.
2. *Борисенко Т.В., Меленчук Г.І.* Народно-сценічний танець. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008.
3. *Володько В.* Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник, 1-3 частини. – К.: ДАКККиМ, 2002 -2004.
4. *Зайцев Є.* Основи народно-сценічного танцю. Посібник: Частина перша. – К.: Мистецтво, 1975.
5. *Кленов А.* Я пізнаю світ: Музика: Дитяча енциклопедія. – К.: Школа, 2005.
6. *Скринник Г., Каланиченко А., Степаненко Г.* Українська музична енциклопедія. – К: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, 2006.
7. *Юцевич Ю.* Музика: Словник-довідник.- Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.
8. *Інтернет-джерела*